

7. 9. 2017

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Na prahu změn úpadkového práva v kontextu iniciativy Evropské unie

Evropské právo ponechávalo oblast insolvenčního práva členským státům. Pro své zásahy do národních právních úprav využívalo prostředků norem kolizních, jak v nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 o úpadkovém řízení, tak v novém nařízení (EU) 2015/848 o insolvenčním řízení. Výjimkou byla specifická oblast finančních institucí, kde je regulace řešena cestou směrnic se zapojením národních regulátorů.

JUDR. JIŘÍ VODA.LLM.
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Evropská unie vyhodnotila fungování vnitřního trhu tak, že insolvenční právo členských států hraje v tomto ohledu významnou roli. Insolvenční právo má totiž velký význam pro zachování pracovních míst při střídání hospodářských cyklů. Orgány Evropské unie situaci právních úprav jednotlivých států monitorovaly a vyhodnocovaly. Reagovaly cestou zpráv a doporučení, které měly právní úpravu národních států usměrňovat[1]. Členské státy ovšem nereagovaly na doporučení tak, jak si Evropská komise představovala, neboť některé z nich nemají např. dosud fungující úpravu oddlužení (např. Bulharsko a Rumunsko). Takový stav ovšem negativně ovlivňuje fungování svobody volného pohybu kapitálu, když rozdílné právní úpravy jednotlivých členských států odrazují investory pro provádění investic a umožňují spekulativní migraci za výhodnější právní úpravou – tzv. forum shopping.

Situace se změnila dne 22. listopadu 2016, kdy byl zveřejněn návrh směrnice o rámcích pro preventivní restrukturalizaci, druhé šanci a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice 2012/30/EU (dále jen „Návrh“)[2].

Od zveřejnění Návrhu proběhlo necelých deset schůzek se zástupci členských států. V rámci těchto schůzek bylo patrné, že členské státy nevyjevily žádné zásadní koncepční námítky, které by samotný záměr regulovat oblasti nastíněné v Návrhu zcela odmítly. Veškeré diskuze se soustředí spíše na technické detaily a formulace Návrhu.

Předinsolvenční řešení hospodářských problémů

Evropská komise vnímá dopady hospodářského cyklu v širších souvislostech a snaží se prostřednictvím Návrhu nalézt řešení, jak předejít případům, kdy dojde k selhání při splácení poskytnutých úvěrů[3]. Selhání při splácení úvěrů má při tom dopad nejen do relevantního hospodářského odvětví, ale i do finančního sektoru.

Evropská komise se v Návrhu vydává cestou zavedení předinsolvenčního řešení krizové hospodářské situace podniků. Předinsolvenční řešení krize podniků není při tom z pohledu evropských jurisdikcí nic nového, neboť britská jurisdikce s touto formou úpravy pracuje již od roku 2006 (scheme of arrangement). Německá jurisdikce, která je z pohledu českého hospodářství významným hráčem, byla dosud k předinsolvenčnímu řešení poměrně zdrženlivá a v rámci velké novely tzv. ESUG[4] insolvenčního řádu z roku 2012 se vyslovila proti zavedení předinsolvenčního řešení krizové situace podniků[5].

Předinsolvenční řešení finančních problémů podniku bude dle Návrhu možné pro dlužníky, kteří ještě nenaplní znaky platební neschopnosti či úpadku dle národní úpravy[6]. Předinsolvenční řešení hospodářských problémů dlužníků bude probíhat cestou mimoinsolvenčních jednání s věřiteli. Zásah soudní či státní moci by měl být omezen jen na nezbytně nutné případy, jakými budou zejména minoritní skupiny věřitelů odmítající přijmout plán řešení. Návrh počítá s tím, že by v jednotlivých skupinách věřitelů mělo být pro přijetí plánu dosaženo alespoň 75% hlasů podle velikosti pohledávek.

Dlužník má být po dobu jednání s věřiteli i nadále držitelem dispozičních oprávnění k majetku a má mít možnost požádat o ochranu před vymáháním nároků jednotlivými věřiteli. Ochrana má být poskytována po základní dobu v délce čtyř měsíců. Dlužník by měl mít možnost požádat o prodloužení, pokud se jeví jako pravděpodobné, že jednání povedou k úspěchu, a to až na dvanáct měsíců. Po tuto dobu nebude možné zahájit ze strany věřitelů ani insolvenční řízení.

Dlužník, který bude schopen dodržovat smlouvy zajišťující provoz podniku, bude chráněn i tak, že druhá smluvní strana nebude oprávněna ukončit trvající smluvní vztah.

Evropská komise hodlá uložit členským státům, aby ještě více otevřely řešení finančních potíží i dlužníkům spadajících do kategorie malých a středních podnikatelů. Tyto subjekty mají oproti velkým podnikům nevýhodu, neboť jejich finanční možnosti často neumožňují zapojení odborných a specializovaných poradců. Evropská komise proto očekává, že členské státy vypracují vzorové restrukturalizační plány uplatnitelné pro celou škálu situací.

Druhá šance pro podnikatele

Evropská komise vnímá nežádoucí stav, kdy právní řády členských států se významně odchyľují v režimu oddlužení podnikatelů. Za nežádoucí stav rovněž pokládá situaci, kdy ani přes doporučení Rady i Evropské komise nedošlo ke zkrácení lhůt pro oddlužení podnikatelů na doporučenou délku tří let. Evropská komise hodlá v Návrhu poctivým podnikatelům umožnit druhou šanci pro start v podnikání tím, že je zbaví dluhů ve lhůtě tří let, aniž by byla stanovena jakákoliv minimální procentuální hranice uspokojení věřitelů. Jediným kritériem má být finanční možnost na straně dlužníka.

V Návrhu se předpokládá, že oddlužení by mělo být otevřeno pouze poctivým podnikatelům. Evropská komise předpokládá, že členské státy nastaví samostatně kritéria pro zjišťování poctivosti dlužníků.

V této souvislosti je možné poukázat na mediálně dobře známý záměr Ministerstva spravedlnosti ČR, které hodlá tzv. nulové oddlužení zavést také. Nejedná se o izolovanou snahu české jurisdikce. Nahlédneme-li do legislativního záměru Republiky Rakousko, zjistíme, že i tam je připravováno tzv. nulové oddlužení. Pohlédneme-li na další sousední stát – Spolkovou republiku Německo, zjistíme, že německá jurisdikce má s konceptem tzv. nulového oddlužení již mnohé zkušenosti, neboť tato úprava zde platí již šest let.

Oddlužení spotřebitelů

Návrh nezavazuje členské státy k tomu, aby úpravu oddlužení (druhou šanci) pro podnikatele vztáhly i na spotřebitele, ovšem v textu Návrhu je jasně deklarována preference takového postupu, neboť úvěrové zatížení obyvatelstva má negativní dopad na fungování vnitřního trhu.

Závěr

Záměr Evropské komise na stanovení základního společného rámce pro fungování úpadkového práva lze nepochybně vítat. Obchodní vazby mezi členskými státy se neustále prohlubují napříč hranicemi a právní úprava by měla takovýto vývoj rovněž zohlednit.

Zástupci zapojení do jednání o podobě Návrhu odhadují, že při optimistickém vývoji by bylo možné uvažovat o přijetí Návrhu kolem roku 2020 s tím, že členské státy budou mít dvouletou lhůtu na zapracování požadavků. Lze proto očekávat, že české úpadkové právo čekají v blízké době významné změny.

JUDr. Jiří Voda, LL.M.,
advokát a insolvenční správce

[AK Voda s.r.o.](#)

Sokolovská 85/104
186 00 Praha 8

Tel. +420 211 222 630
Fax. +420 211 222 640
e-mail: voda@akvoda.cz

[1] Iniciativa přišla již 15. listopadu 2011, kdy Evropský parlament přijal usnesení s doporučením harmonizovat určité oblasti národních úprav insolvenčního práva. Dále následovalo doporučení Evropské komise ohledně restrukturalizace a druhé šance publikované jako C(2014) 1500 final ze dne 12. března 2014.

[2] COM(2016) 723 final

[3] Prof. Dr. Flöther, L. F.: Preventive Restructuring Frameworks, In Handelsblatt Journal, eine Sonderveröffentlichung der EUROFORUM Duetschland SE, April 2017, s. 4.

[4] Zákon k dalšímu usnadnění sanace podniků (Gesetz zur weiteren Erleichterung der Sanierung von Unternehmen (ESUG))

[5] Volker, R.: Sanierung ohne Insolvenzverfahren?, In Handelsblatt Journal, eine Sonderveröffentlichung der EUROFORUM Duetschland SE, Mai 2017, s. 12.

[6] Bod 17 preambule Návrhu

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?](#)